

Tillgänglighet till lärplattformar

Sammanställning av enkät med studenter med synnedsättning

Henrik Götesson, utredare/ombudsman
tfn: 08-39 91 49
E-post: henrik.gotesson@srf.nu

Neven Milivojevic, intressepolitisk chef
Tfn: 08-39 93 36
E-post: neven.milivojevic@srf.nu

Sammanfattning, metod och resultat

Sammanfattning

Det råder stora skillnader kring möjligheten för studenter med synnedsättning att använda lärplattformar i sina studier. Det beror både på plattformarnas tekniska och strukturella utformning. Lärosätenas förmåga att ge speciell support till studenter med synnedsättning har också stor betydelse.

Attityder från lärare och ledning spelar stor roll för studenternas möjligheter att kunna använda lärplattformarna som ett framgångsverktyg i studierna.

Det visar en enkätundersökning med 13 synskadade studenter som Synskadades Riksförbund och Riksorganisationen Unga synskadade har genomfört. Under maj och juni 2016 har synskadade studenter getts möjlighet att anonymt fylla i en webbaserad enkät som funnits publicerad i enkätverktyget SurveyMonkey.

Enkäten har spritts genom den slutna facebookgruppen för synskadade studenter, nyhetsbrev från Synskadades Riksförbund och Unga Synskadade, i samband med Unga Synskadades medlemsforum i juni och i SRF:s webbradio. Enkäten har också spritts till studenter med synnedsättning via högskolornas och universitetens samordnare för studenter med funktionsnedsättning.

Tekniska och strukturella brister gör det onödigt svårt att exempelvis spela upp en video eller ladda ner material. Enhetlig struktur är mycket viktigt eftersom den som har nedsatt synförmåga eller inte ser någonting alls bara ser en mycket liten del av skärmen i sänder.

Istället för att ägna sig åt studierna kan studenter tvingas lägga stor tid på att försöka lista ut hur lärplattformen fungerar tillsammans med exempelvis talsyntes, punktskriftsskärm och förstoring.

Minst lika viktigt som att tekniken fungerar är möjligheten att få stöd och att problemen tas på allvar. Det kan handla om speciella supportsidor för den som har hjälpmedel, men också möjlighet att kontakta en specialist. Flera högskolor har tecknat avtal med specialkonsulter som studenterna kan kontakta. I dessa fall tycks det fungera bra.

Samtidigt vittnar flera studenter om att de inte blir trodda när de säger att lärplattformen inte fungerar för dem och att de känner sig exkluderade. Problemen anses bero på individen, snarare än på strukturella och institutionella brister. En student ger som exempel att ingen skulle förvänta sig av en student som använder rullstol att kunna gå i trappor, medan hen som synskadad ska kunna använda lärplattformen lika effektivt som alla andra, trots stora tillgänglighetsbrister.

Således är högskolornas och universitetens attityder till studenter

med funktionsnedsättning minst lika viktig som den faktiska tillgängligheten för att lärplattformarna ska bli ett användbart redskap för att kunna delta i studierna på lika villkor.

Viktigt är också att lärarna följer plattformens struktur när material läggs ut.

Frågor

Frågor besvaras av Josefin Bergstrand, Unga Synskadade, tfn 08 39 92 87, epost josefin.bergstrand@ungasynskadade.se eller Henrik Götesson, Synskadades Riksförbund, 08 39 91 49, epost henrik.gotesson@srf.nu.

Redovisning av frågor och svar

1: Är du

Man: 7

Kvinna: 6

2. Vilken högskola eller vilket universitet studerar du vid?

(om du studerar vid flera lärosäten samtidigt, fyll i samtliga)

- Göteborgs Universitet: 2
- Linnéuniversitetet Kalmar: 1
- Mälardalens Högskola: 1
- Umeå Universitet: 2
- Chalmers Tekniska Högskola: 2
- Kungl. Musikhögskolan: 1
- Malmö Högskola: 1
- Lunds Universitet: 1
- Komvux Norrköping: 1

3. I vilken takt studerar du?

- Jag läser helfart (1,5hp per vecka): 8
- Jag läser halvfart eller mindre (0,75hp per vecka eller mindre): 5

4. Läser du på distans?

- Ja, alla mina kurser är distansstudier: 0
- En del av mina kurser är distansstudier: 1
- Nej, jag läser inte på distans: 12

5. Hur läser du när du använder en dator eller annan enhet såsom mobil eller surfplatta?

- Jag läser svartskrift (vanlig skrift) utan hjälpmedel: 1
- Jag läser svartskrift med förstoringshjälpmedel: 2
- Jag läser svartskrift med förstoringshjälpmedel och talsyntes: 2
- Jag läser med hjälp av skärmläsare och använder talsyntes: 4
- Jag läser med hjälp av skärmläsare, talsyntes och punktskriftsdisplay: 4
- Jag läser med hjälp av skärmläsare och punktskriftsdisplay: 0
- Jag läser på annat sätt: 0

6. Vilket operativsystem har du när du använder dator?

- Jag använder endast surfplatta eller mobiltelefon: 0

- Windows: 10
- Mac OSX: 2
- Linux: 0
- Chrome: 0
- Annat: 1 (Mest iPhone och en del Macbook)

7: I vilken utsträckning använder du en eller flera lärplattformar i dina studier?

- Aldrig: 2
- Några gånger i månaden: 2
- Någon gång i veckan: 7
- Varje dag: 2

8. Om du svarade "aldrig" på fråga 7, varför använder du inte lärplattformar?

- Lärplattform används inte inom de kurser jag läser: 0
- Det känns för svårt att använda en lärplattform: 1
- Annan orsak: 1

9. Vet du vilken/vilka lärplattformar du använder? Exempel: Mondo, Ping-Pong, GUL, Webbportalen vid Uppsala Universitet. Ange i så fall vilken/vilka du använder.

- Mymoodle
- GUL och Ping-Pong
- Blackboard
- Chalmers har 2 st: Ping-Pong och Studentportalen
- Cambro
- Cambro på Umeå Universitet och använder någon som heter Portalen
- Ping-Pong och Studentportalen
- Moodle
- Jag använder It's Learning
- Jag använder lärplattformar vid Lunds Universitet. Några av de jag använder är Luvit, Ladoc och kurshemsidor inom universitetet.

10. Beskriv vad du använder lärplattformen till.

- Hämtar filer, dokument, lämnar in tentor, frågar och läser i olika kursforum, kollar/lyssnar på UR-länkar som lärare lägger ut, anmäler mig till olika grupper, läser info om programmet m.m.
- Hämtar pdf med presentation, hämtar och lämnar in uppgifter och skickar meddelanden.

- Ping-Pong: Utdelat kursmaterial, pm, anmälan till laborationer, inlämning av laborationsuppgifter plus inlämning av förberedelseuppgifter inför laborationer. Studentportalen: Anmälan till tentor, kursval, rapporterade betyg.
- Jag ser vilka meddelanden som har kommit om en kurs, samt för att ladda ner föreläsningssdokument i pdf, och för att läsa andra dokument inför seminarier.
- Lämna in uppgifter, hitta dokument, anmälan till tentor, allmän info om kurs, meddelanden från föreläsare.
- Hämta info om uppgifter samt ladda upp uppgifter.
- Jag använder den bl.a. till att hämta dokument och annat som lärarna lägger ut till oss studenter och jag laddar även upp inlämningsuppgifter som exempelvis arbeten och liknande. Lärarna lägger också ut anslag som jag läser.
- Jag använder plattformarna till att kolla tentaresultat, kolla information om kurser och annan info om de kurser jag läser.
- Jag använder plattformarna till att lägga upp arbeten inom kurser.

11. Hur pass bra eller dåligt tycker du att lärplattformen fungerar i förhållande till de behov du har i samband med dina studier? Gradera på en skala från 0 till 5 där 0 är mycket dåligt och 5 är mycket bra. Beskriv därefter med egna ord (frivilligt).

Betyg: 1, 4, 2, 3, 3, 4, 5, 5, 3, 0 (snittbetyg: 3)

Kommentarer:

- Det tar jättelång tid att klura ut. Varje gång det är ny kurs måste jag lära mig hur den är uppbyggd och det ser mycket olika ut varje gång. Ibland lägger lärare ut olika dokument på, för mig, mycket utspridda ställen. Detta tar mycket energi tid och kraft, flera timmar för en liten grej kan det ibland innebära. Utan superenvishet hade det aldrig varit värt att studera. Ej heller utan lärares förståelse.
- Det är inga större problem tycker jag.
- Både Ping-Pong och Studentportalen har problem med att "skala" sidan när man har större text (dvs. när man ändrar textstorleken i Firefox).
- Jag tycker att min plattform här i Umeå för det mesta fungerar rätt så bra rent tekniskt för en skärmläsare. Däremot lägger ansvariga för olika kurser upp flikar och mappar på olika sätt. Det finns ingen konsekvens hur de olika kurserna är upplagda. Det blir därför svårt ibland att hitta rätt information, tycker jag.
- Lite svårt att lära sig och jag förstår inte riktigt hur man gör för

- att kunna lämna in uppgifter.
- Fungerar rätt bra, men hade kunnat vara bättre.
- Jag tycker att It's Learning fungerar väldigt bra för min del och jag har även fått utbildning i hur It's Learning fungerar och det har varit mycket avgörande för min del. Tror att just utbildningsbiten är viktig eftersom det också är en förutsättning för att kunna klara av sina studier.
- De flesta plattformar fungerar bra, men vissa problem finns på några.

12. Vilka problem har du upplevt med lärplattformen?

- Jag har inte upplevt några problem: 5

Jag har upplevt följande problem:

- När jag ska skriva inlägg i forum, måste jag ställa mig på ett visst ställe, koppla ur VO, sedan tabba två steg, koppla in VO igen. Ibland står det "länk" bara och jag måste klura ut vad det är. Google studentmail är gräslig att använda och otymplig.
- Ping-Pong anpassar sig fel när man använder förstora text i Firefox. Sidan liksom skalas fel. Samma med Chalmers Studentportal.
- Lite det jag just skrev, förstår inte uppgifter som ska lämnas in via denna men får ofta skicka in svar och rapporter via mail istället.
- Liten text/svårnavigerad.
- Svårnavigerad.
- På plattformen där tentaresultat läggs upp känner jag att det är svårt att hitta var resultatet ligger. Ofta får jag gå upp till en massa länkar på sidan och navigera mig fram till rätt ställe på sidan. Detta känner jag är förvirrande då jag får leta upp var resultat läggs upp. Jag kan också tycka att det på vissa plattformar är svårt att hitta vilken flik man ska trycka på för att komma till rätt information. Ibland kan det finnas många flikar, och det kan vara svårt att navigera på sidorna.

13. Har du deltagit i en videokonferens eller spelat upp någon annan form av video som har varit direkt relaterad till dina studier?

- Ja, utan problem: 0
- Ja, men med vissa svårigheter: 2
- Ja, men med stora svårigheter: 0
- Nej, det har inte varit möjligt pga. bristande tillgänglighet: 0
- Nej, det har inte varit aktuellt i mina studier: 9

Beskriv gärna med egna ord hur det fungerat:

- Ibland har plattformen svårigheter att få upp en video, det kan

- bero på mer tekniska problem.
- Behövt zooma in mycket, jobbigt.

14. Om det är någonting i lärplattformen som du inte kan komma åt eller använda, i vilken mån har du kunnat få stöd och hjälp från universitetet eller högskolan?

- Lärare har överseende. Såvida ingen i min närhet kan göra det på kurssidan. Jag skickar in tentor till dem direkt istället via mail. De försöker verkligen men har noll kunskap om skärmläsare. De tar sig tid att klura tillsammans med mig. T. ex. kom vi på hur jag kunde komma åt att skriva inlägg. Men jag har inte tid med detta längre och hoppar över mycket. Ber andra i närheten och även skolan att fixa på andra sätt.
- Jag brukar kontakta lärare i kursen så det brukar det lösa sig.
- Jag har inte fått någon hjälp alls. Jag har påpekat problem med Ping-Pong och Studentportalen, men har inte fått ett smack i respons. Bara det vanliga ”det kan jag inte bestämma/göra något åt”.
- Ofta via mail till och från lärare osv.
- Ej relevant för mig.
- Det har fungerat väldigt bra ifall det uppstått problem, jag har ett företag som jag brukar kontakta om det uppstår problem och som högskolan anlitar.
- Jag känner inte att jag har behövt någon hjälp med plattformarna. Jag har klarat av det själv.

15. Hur har lärplattformen påverkat dina studier? Beskriv såväl möjligheter som problem.

- Jag har lärt mig tålmod. Inser att det är stor risk att det blir ännu värre efter skolan i en kommande yrkeskarriär. Har redan missat praktikplats på grund av att arbetet på 80 procent bestod av handläggning i datasystem och hälften stödde ej skärmläsare, kommunens egna system.
- Jag undviker att besöka Ping-Pong och Studentportalen dagligen fast jag skulle behöva det. Det är så krångligt att jag undviker det tills jag verkligen måste. Att jag har sagt till har heller inte gjort någon skillnad. Det är svårt att orka då.
- Jag tycker det är bra med en lärplattform, när mycket av information för en kurs finns på plattformen där jag kan ladda ner material från föreläsningar samt länkar till video på nätet. Jag tycker däremot att plattformen vi använder kan ha en mer konsekvent struktur som gör att jag slipper att vandra runt med skärmläsaren

mer än nödvändigt för att finna rätt material.

- Hittar exempelvis mera kurslitteratur via denna och de lägger upp dessa som pdf. Det funkar inte med mina talsynteser och program och jag måste ibland fråga efter vilken bok och sidor eftersom det syns så dåligt i tryck på Cambro.
- Lärplattformen är ju mycket viktig för min del eftersom jag har tillgång till allting precis som mina övriga kursare.
- Plattformarna har fungerat relativt bra för mig under mina studier. När jag har lagt upp mina uppgifter har jag kunnat göra detta på enkelt sätt. Men när jag ska komma åt resultat gällande tentor eller hitta information om kurser på kurshemsidor eller leta efter annan information kan det uppstå en del problem. Det kan vara att jag får leta efter var informationen kan vara och det tar tid för mig att göra detta.

16. Hur skulle lärplattformen kunna utvecklas för att bättre tillgode dina behov?

- Mindre text och länkar. Som det är nu tvingas jag navigera i ordning från vänster till höger i tre spalter, vilket ger rörigt intryck för mig. Många länkar och mappar med liknande namn blir rörigt, de borde finnas på samma ställe. Inlägg omständiga att komma åt och läsa, kräver många knapptryckningar.
- Vet inte.
- Att sidorna skalas utifrån textstorleken i webbläsare (Firefox i mitt fall, men det är samma problem i Chrome, Internet Explorer och Edge).
- Det skulle i så fall vara en god grundstruktur, som alla kan följa när de lägger upp en kursflik med tillhörande mappar som gör att det går lätt att hitta information, samt att skärmläsare fungerar väl i sådan god miljö.
- Få lära mig det hela och inga pdf-filer över huvud taget
- Tydligare sida, bättre font/större storlek.
- Vara mer lättnavigerad.
- Främst tycker jag att sidorna måste bli lättare att hitta information på. Ofta finns det många flikar där man måste hitta rätt flik att trycka på för att komma till rätt ställe. Vet man inte vilken information man ska gå till på sidan kan detta vara ett stort problem. När det gäller resultat för tentor tycker jag att dessa borde vara enklare att komma åt via registreringssidan.

17. Övriga synpunkter

- Förutom att det är frustrerande att inte kunna använda lärplattformen för egen del, och att inte kunna delta på lika villkor i grupparbeten som läggs upp på lärplattformen, är det väldigt svårt att bli trodd då jag säger att lärplattformen inte är tillgänglig. Såväl föreläsare som administrativ personal och kurskamrater tar för givet att lärplattformar är fullständigt tillgängliga för alla. Då jag säger att det inte går med mina hjälpmedel tolkas det oftast som om det är jag, som individ, som inte kan. Mycket illa tycker jag! Ingen skulle förvänta sig att studenter i rullstol skulle klara att ta sig via trapporna till andra och tredje våningen utan tillgång till hiss.
- Det vore bra om det inte fanns scannrar som gör text till bilder. Mac har ej omnipage. Jag har istället fått tillgång av LNU readiris som gör om doc till text, men den är till för dyslektiker. Många knappar heter bara "knapp" m.m. Vore bra ifall de kunde göra program som passar både dyslektiker och blinda. Blinda är få, men dyslektiker är många. Denna enkät är ej heller särskilt bra. Jag får ej info om valt objekt, bara "tryck" precis när jag trycker på ett val. Kan alltså inte kontrollera vad jag valt om det blev ordentligt nedtryckt.
- Det är super med detta initiativ! Som student på Chalmers har jag haft (och har) mycket problem med såväl IT som övrig anpassning. Även problem med bemötandet från skolan. Jag har fått massvis med bortförklaringar om varför det "inte går" att göra vissa anpassningar. Blir det fel med anpassningar så bortförklaras det utan vidare lösning. Jag har tidigare haft två klasskamrater som slutat pga. uteblivet stöd. Det är därför bra att ni gör denna enkät. Samtidigt behövs det en ordentlig översyn hur synskadade behandlas inom högskolan. Det är så sorgligt att känna sig icke önskvärd av högskolan.

Detta material finns i följande versioner:
på papper i tryckt text och som punktskrift,
som word-fil, samt inläst på CD i DAISY-format.

Beställs hos SRF Kontorsservice, tel: 08-39 90 00
eller via e-post: kontorsservice@srf.nu

Synskadades Riksförbund · 122 88 Enskede
tel: 08-39 90 00 · fax: 08-39 93 22
info@srf.nu · www.srf.nu

Stöd gärna vårt arbete. Pg 90 00 90-2